

Vold og trusler

FOAs medlemmer udsættes oftere for både fysisk vold og trusler om vold på arbejdspladsen sammenlignet med den generelle danske lønmodtager. Forekomsten er særlig høj i Social- og Sundhedssektoren. Desuden viser undersøgelsen, at flere der udsættes for fysisk vold, overvejer at søge væk fra deres nuværende arbejdsplads, ligesom færre er glade for at gå på arbejde hver dag. Det viser resultater fra FOAs arbejdsmiljøundersøgelse fra 2019.

Spørgsmålene er stillet til FOAs medlemspanel i perioden d. 4. juni til 17. juni 2019. I alt 3.584 medlemmer svarede på et eller flere spørgsmål om vold og trusler på arbejdspladsen.

Hovedkonklusioner

- **Tre ud af 10 har inden for det seneste år været udsat for fysisk vold.** Heraf har 1 procent oplevet det dagligt, 4 procent ugentlig, 5 procent månedligt og 20 procent sjældnere end dette. Flest oplever vold begået af en borger, en patient et barn eller lignende.
- **Inden for det seneste år har hver tredje modtaget trusler om vold på deres arbejde.** Flest har svaret, at det sker sjældnere end månedligt. Som med fysisk vold oplever størstedelen at truslerne kommer fra en borger, en patient, et barn eller lignende.
- **FOAs medlemmer udsættes langt oftere for vold og trusler herom end den generelle danske lønmodtager.** Blandt danske lønmodtagere generelt har 6 procent oplevet fysisk vold inden for de seneste 12 måneder, mens 8 procent har været udsat for trusler om vold. De tilsvarende andele for FOA-medlemmer er hhv. 30 procent og 34 procent.
- **Hverken flere eller færre tilfælde af fysisk vold de seneste to år, men stadig markant større forekomst end i 2012.** Over en femårig periode, er andelen af medlemmer, der har oplevet vold på deres arbejdsplads steget fra 14 procent i 2012 til 32 procent i 2017. Niveauet er uændret mellem 2017 og 2019 (30 %).
- **Færre voldsepisoder i hjemmeplejen, men stadig høj forekomst i Social- og Sundhedssektoren samlet set.** Mens der har været et fald i andelen af ansatte i hjemmeplejen, der har været udsat for vold (2017: 26 %, 2019: 20 %), har fire ud af 10 (39 %) i sektoren oplevet det inden for de seneste 12 måneder.

KONTAKT Notat udarbejdet af:
FOA Fag og Politik – Analyseteamet

Maria Juul-Madsen
Tlf. 46 97 23 16

Martine Bech Diederichsen
Tlf. 46 97 24 85

- **Oplevelser med fysisk vold påvirker arbejdsglæden.** Færre, der har været udsat for fysisk vold, er glade for at gå på arbejde hver dag (78 %), sammenlignet med deres kolleger, der ikke har haft samme negative oplevelse (86 %).

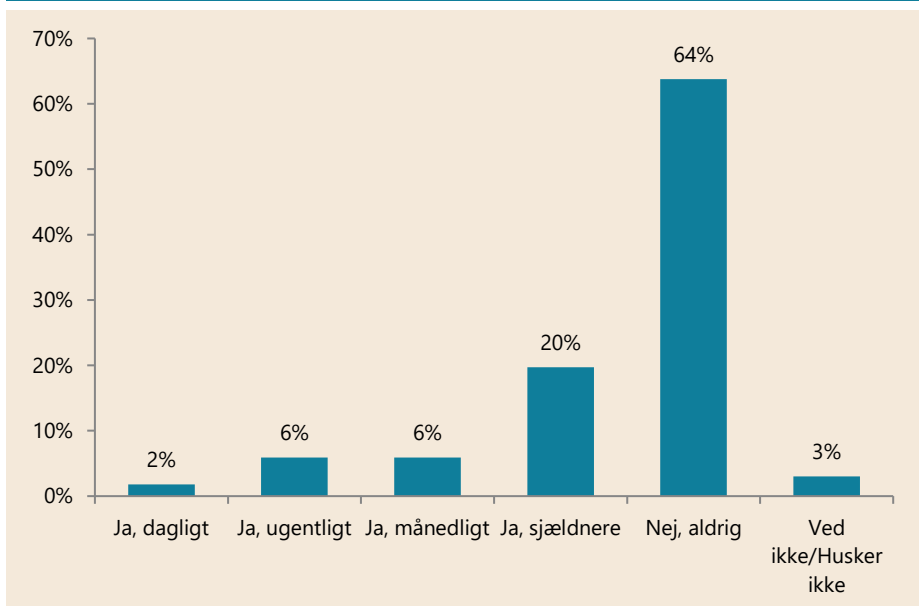
Hver tredje har oplevet trusler om vold på arbejdspladsen

I Figur 1 herunder ses, hvor ofte FOAs medlemmer har været udsat for trusler om vold på deres arbejde inden for det seneste år.

Samlet set har hver tredje (34 %) oplevet at blive truet med vold. Heraf har størstedelen svaret, at det sker sjældnere end månedligt (20 %), mens 6 procent har svaret, at det hhv. er sket månedligt eller ugentligt og 2 procent har svaret dagligt.

Sammenligner man med forekomsten i 2015 (34 %) og 2017 (35 %) er der ikke sket en udvikling.

Figur 1. Har du selv inden for de seneste 12 måneder været udsat for trusler om vold på din arbejdsplads?

Antal svar: 3.584.

Anm.: Grundet afrunding summerer procenterne ikke til 100.

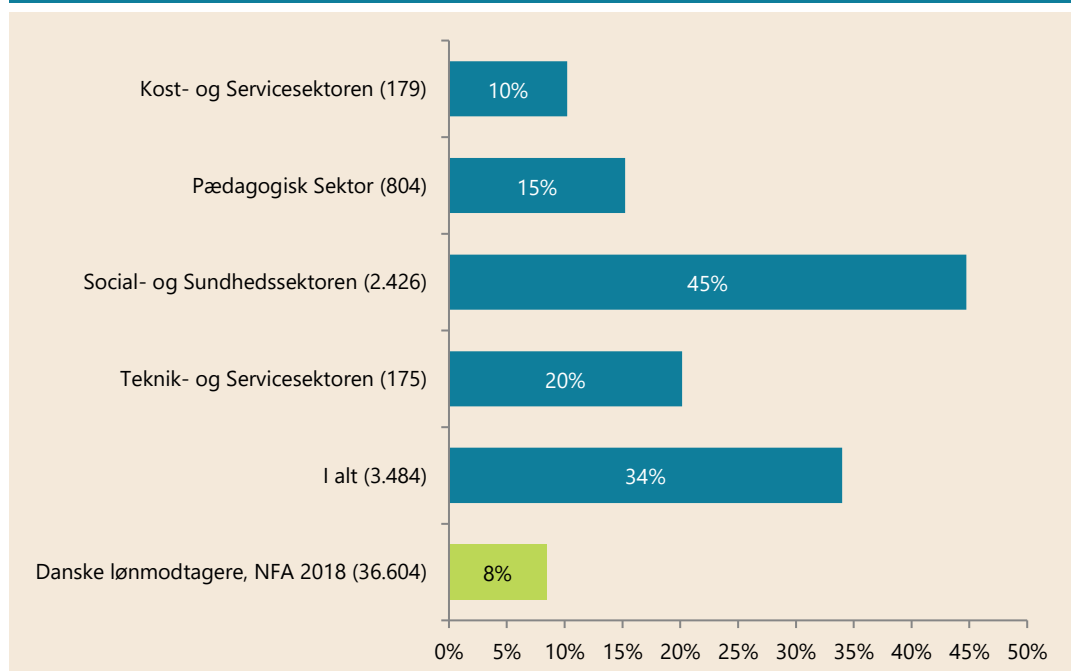
Spørgsmålet er efterfulgt af et spørgsmål om hvem, der udsatte respondenterne for trusler om vold. Her svarer størstedelen (95 %), at en borger, et barn, en patient eller lignende har truet dem (fremgår ikke af figur). Herudover svarer 7 procent, at de er blevet truet af en pårørende, mens 3 procent angiver at truslen er kommet fra en kollega eller medarbejder. 1 procent har svaret, at deres leder har truet dem. Vær opmærksom på, at respondenterne havde mulighed for at sætte flere kryds, hvorfor procenterne ikke summerer til 100.

Medlemmer af FOA – og særligt ansatte i Social- og Sundhedssektoren – oplever oftere trusler om vold end andre danske lønmodtagere

I Kost- og Servicesektoren har hver tiende (10 %) oplevet trusler om vold på deres arbejde inden for det seneste år (se Figur 2). I Pædagogisk Sektor gælder det 15 procent, mens det i Teknik- og Servicesektoren er sket for 20 procent. For alle tre sektorer gælder det dog, at det er færre sammenlignet med medlemmerne i Social- og Sundhedssektoren. Her har lidt under halvdelen (45 %) oplevet at modtage trusler om vold, mens de har været på arbejde.

NFAs arbejdsmiljøundersøgelse fra 2018¹ viser, at forekomsten af trusler om vold blandt danske lønmodtagere generelt, er på 8 procent, når man ser på de seneste 12 måneder. Ser man bort fra Kost- og Servicesektoren kan man altså konkludere, at trusler om vold forekommer oftere blandt FOAs medlemmer i de tre resterende sektorer end blandt andre danskere i job.

Figur 2. Har du inden for de seneste 12 måneder været udsat for trusler om vold på din arbejdsplads? Fordelt på sektor og sammenlignet med danske lønmodtagere generelt (NFA, 2018).

Antal svar fremgår af parenteserne i figuren.

Anm.: Respondenterne i FOAs undersøgelse har haft mulighed for at svare "Ved ikke" på ovenstående spørgsmål. Dette var ikke en svarmulighed i NFAs undersøgelse.

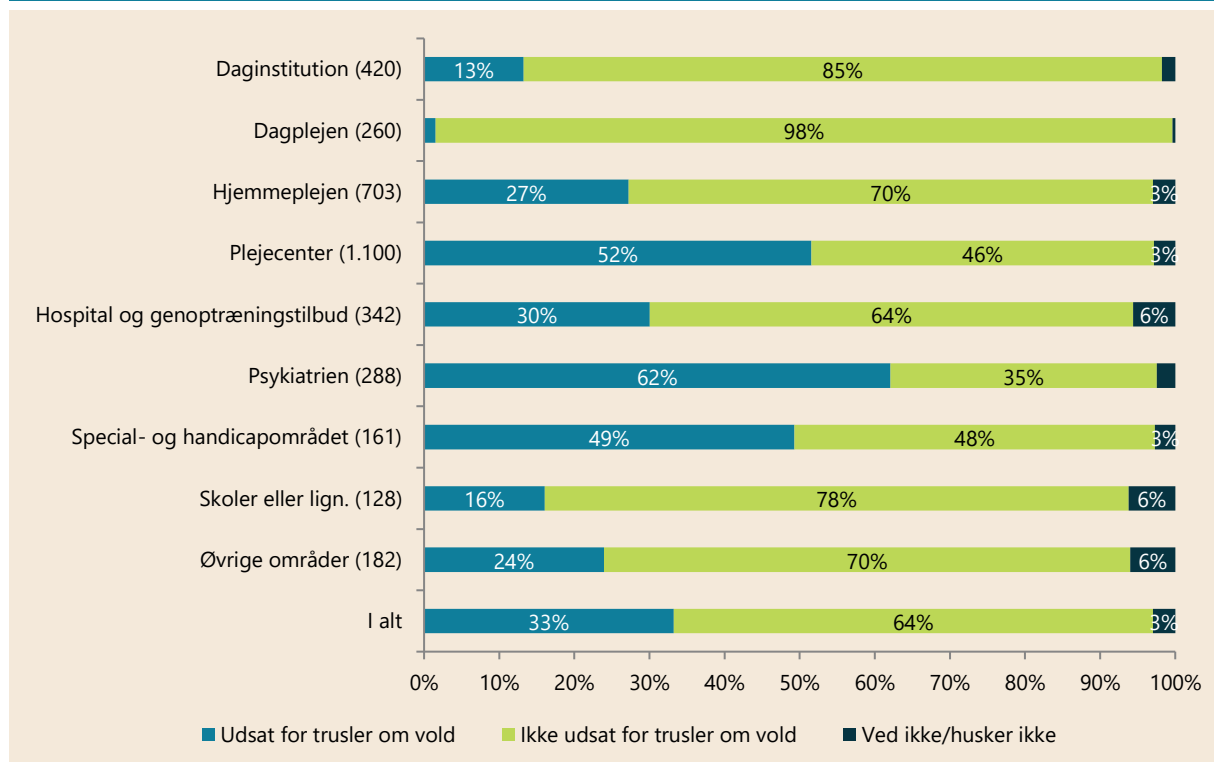
¹ Rapporten "Arbejdsmiljø og helbred i Danmark 2018" udarbejdet af Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø.

Seks ud af 10 i psykiatrien har oplevet trusler om vold

Forekomsten af trusler om vold er højest blandt medlemmer, der er ansat i psykiatrien². Her svarer mere end seks ud af 10 (62 %), at de mindst én gang har haft en sådan oplevelse inden for det seneste år (se Figur 3). Det er flere sammenlignet med de andre arbejdssteder. Dog er forekomsten også høj for medlemmer ansat på plejecentre samt på special- og handicapområdet (hhv. 52 % og 49 %).

Som det fremgår af Figur 3, er forekomsten af trusler om vold klart lavest blandt de medlemmer, der arbejder med børn i enten dagplejen (2 %), daginstitutioner (13 %) eller på skoler (16 %).

Figur 3. Har du inden for de seneste 12 måneder været udsat for trusler om vold på din arbejdsplads? Fordelt på arbejdssted.

Antal svar fremgår af parenteserne i figuren.

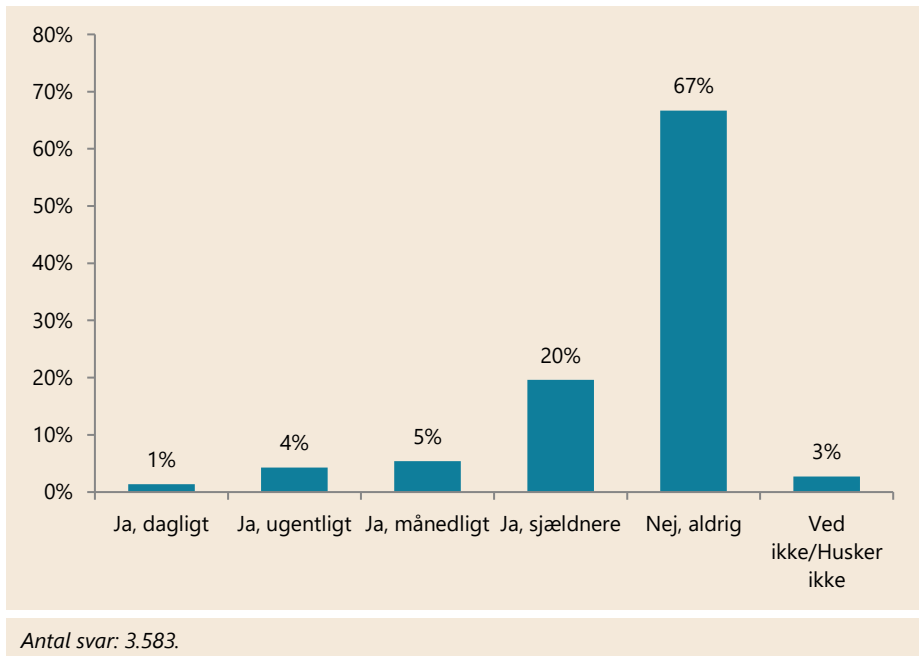
Anm.: Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren. Grundet afrunding summerer procenterne ikke til 100.

² Der er udarbejdet et særskilt notat om vold og trusler om vold i psykiatrien.

Tre ud af 10 udsættes for fysisk vold, når de går på arbejde

Samlet set har tre ud af 10 (30 %) FOA-medlemmer været udsat for fysisk vold på deres arbejdsplads inden for de seneste 12 måneder. Heraf har 20 procent svaret, at det er sket sjældnere end en gang om måneden. Derudover har 5 procent svaret, at det er sket månedligt, mens 4 procent har svaret ugentligt. For 1 procent er det inden for det seneste år sket dagligt.

Figur 4. Har du inden for de seneste 12 måneder været udsat for fysisk vold på din arbejdsplads?

Ligesom på spørgsmålet om trusler om vold, er de respondenter, der har svaret ja til spørgsmålet i Figur 4 blevet spurgt, hvem der udsatte dem for fysisk vold. Også her svarer størstedelen (96 %), at en borger, et barn, en patient eller lignende har ydet vold mod dem (figur ikke medtaget i notat). Herudover har 3 procent svaret, at det var en pårørende, mens 1 procent har angivet at enten deres kolleger eller medarbejdere har udsat dem for fysisk vold. Mindre end 1 procent har oplevet, at deres leder har udsat dem for fysisk vold.

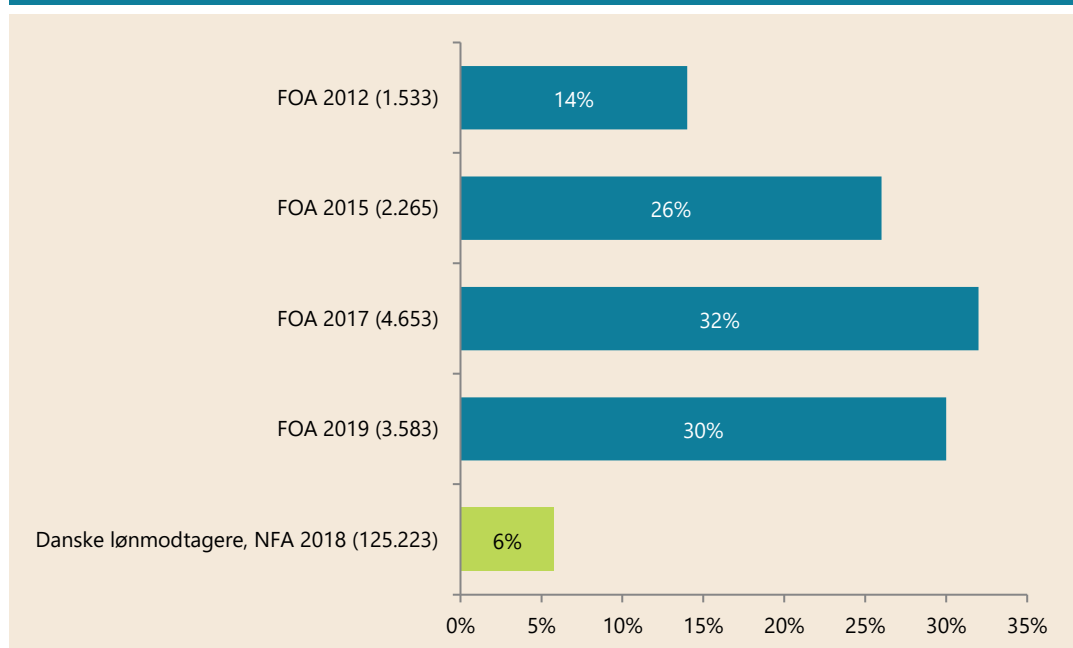
Hverken flere eller færre udsatte for fysisk vold sammenlignet med i 2017

I Figur 5 fremgår udviklingen i andelen af ansatte, der inden for det seneste år, har været udsat for fysisk vold på deres arbejdsplads. I 2019 angav 30 procent, at de havde oplevet dette, hvilket er stort set det samme som i 2017, hvor 32 procent svarede ja.

Som figuren viser, er der sket en gradvis stigning fra 2012 (14 %) til 2015 (2.265) og igen altså til 2017, hvor forekomsten har været uændret siden. Forekomsten er altså stadigvæk betydeligt højere i 2019 sammenlignet med 2012 og 2015.

Sammenlignet med danske lønmodtagere generelt (6 %), er forekomsten af fysisk vold på arbejdspladsen markant større blandt FOAs medlemmer.

Figur 5. Andel, der har været udsat for fysisk vold inden for de sidste 12 måneder. Fordelt på årstal.

Anm.: Andelen, der har været udsat for fysisk vold, er konstrueret ud fra svarmulighederne "Ja, dagligt", "Ja, ugentligt", "Ja, månedligt" og "Ja, sjældnere".

Sammenligning mellem 2012 og de øvrige år skal foretages med forbehold for, at spørgsmålets svarmuligheder ikke er de samme i 2012 som i de andre år. Svarmulighederne i 2012 var: Nej; Ja, fra kolleger; Ja, fra en leder; Ja, fra borgere/brugere/patienter/pårørende og lignende; Ved ikke.

Respondenterne i FOAs undersøgelse har desuden haft mulighed for at svare "Ved ikke" på ovenstående spørgsmål i samtlige undersøgelser. Dette var ikke en svarmulighed i NFAs undersøgelse.

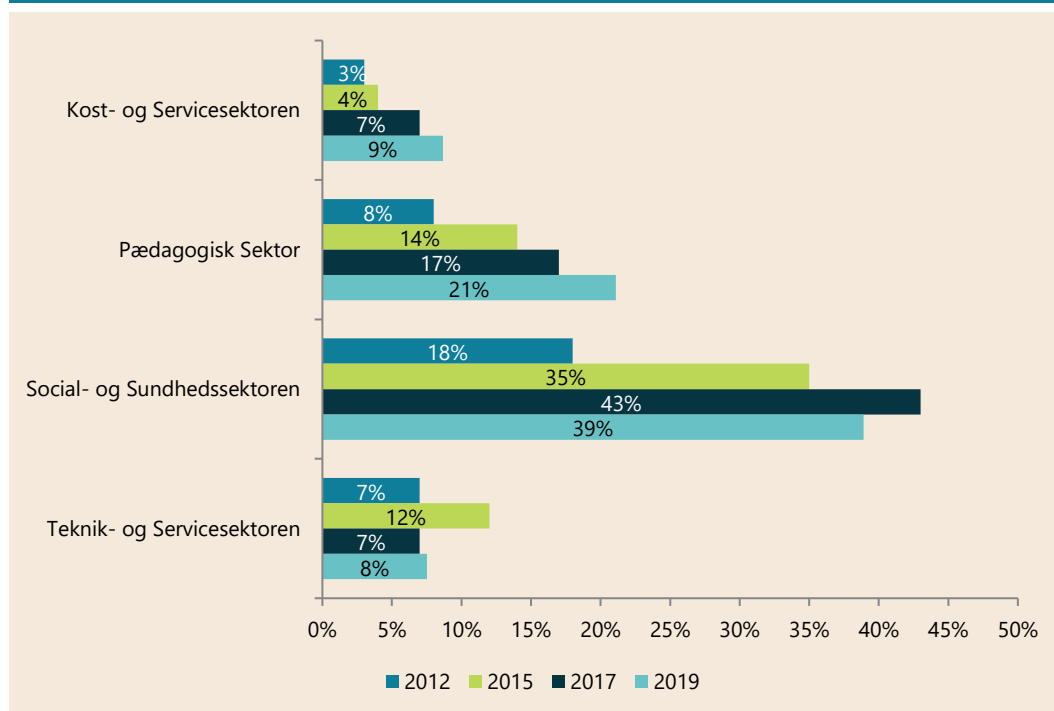
Færre i Social- og Sundhedssektoren udsættes for fysisk vold end tidligere

Forekomsten af fysisk vold fra 2012-2019 er i Figur 6 opdelt på sektor. Her står det klart, at der på tværs af alle fire år er flest i Social- og Sundhedssektoren, der har været udsat for vold, mens de har været på arbejde.

I 2019 har fire ud af 10 (39 %) af medlemmerne i Social- og Sundhedssektoren oplevet fysisk vold. Det er flere end i både Pædagogisk Sektor (21 %), Kost- og Servicesektoren (9 %) og Teknik- og Servicesektoren (8 %).

På tværs af årene ses der desuden en tendens til, at gradvist flere og flere i Kost- og Servicesektoren samt Pædagogisk Sektor har været udsat for fysisk vold. Derimod har der mellem 2017 og 2019 været et fald i Social- og Sundhedssektoren. I Teknik- og Servicesektoren ses en tendens til, at forekomsten toppede i 2015 (15 %). Grundet det lave antal af respondenter i sektoren, kan det dog ikke konkluderes endeligt.

Figur 6. Andel, der har været udsat for fysisk vold på deres arbejdsplads inden for de seneste 12 måneder. Fordelt på sektor og årstal.

Antal svar i alt: 2012 (1.533), 2015 (2.265), 2017 (4.651) og 2019 (3.583).

Andelen, der har været udsat for fysisk vold, er konstrueret ud fra svarmulighederne "Ja, dagligt", "Ja, ugentligt", "Ja, månedligt" og "Ja, sjældnere".

Sammenligning mellem 2012 og de øvrige år skal foretages med forbehold for, at spørgsmålets svarmuligheder ikke er de samme i 2012 som i de andre år. Svarmulighederne i 2012 var: Nej; Ja, fra kolleger; Ja, fra en leder; Ja, fra borgere/brugere/patienter/pårørende og lignende; Ved ikke.

Færre voldsepisoder i hjemmeplejen

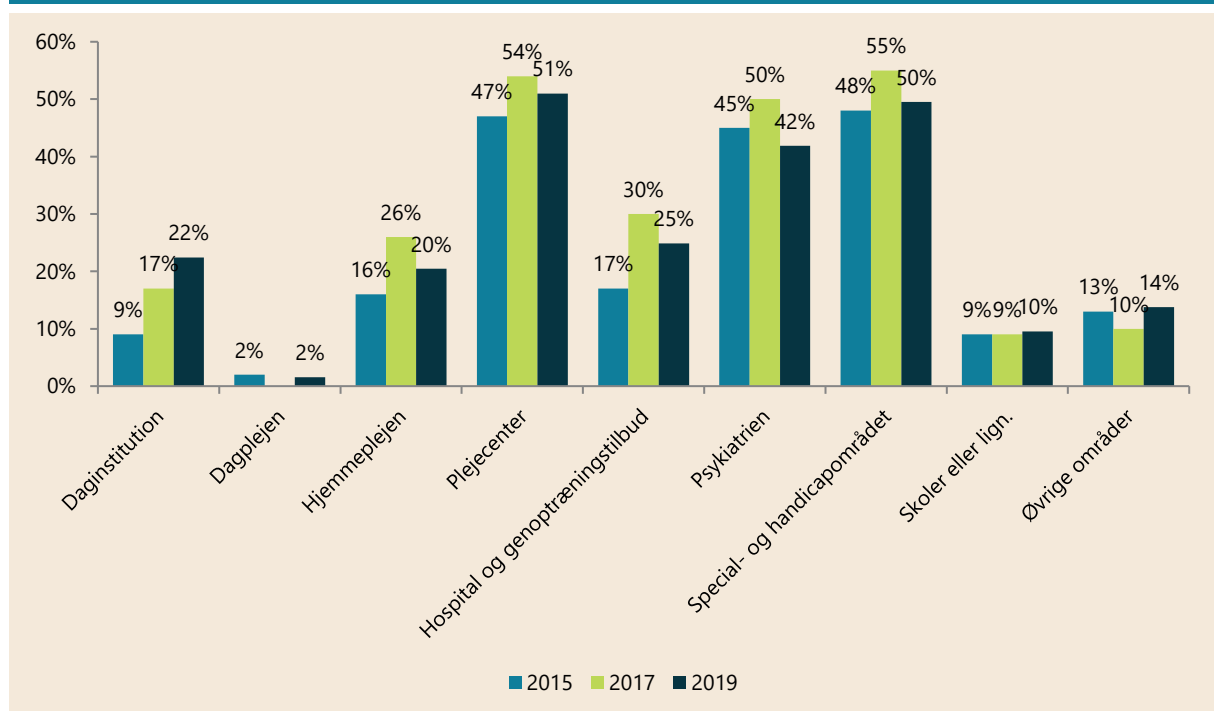
I Figur 7 er andelen, som har været udsat for fysisk vold i 2015, 2017 og 2019, fordelt på arbejdssteder.

Forekomsten af fysisk vold i 2019 er særligt høj blandt de af medlemmerne, der arbejder på plejecentre (51 %), i psykiatrien (42 %) og inden for special- og handicapområdet (50 %).

Sammenlignet med 2017, har færre af de ansatte i hjemmeplejen oplevet at være udsat for fysisk vold i 2019 (2017: 26 %, 2019: 20 %). I samme periode er der desuden en tendens til, at der er sket et fald på plejecentre, på hospitaler og i genoptræningstilbud, i psykiatrien samt på special- og handicapområdet. Dette sker efter hvad der ligner en stigning mellem 2015 og 2017. Disse tendenser stemmer desuden overens med den udvikling, der har været inden for Social- og Sundhedssektoren (se Figur 5). Respondenterne, som hører til denne sektor, er netop stærkt repræsenteret på de pågældende fem arbejdssteder.

I daginstitutioner er andelen af medlemmer, som har været udsat for fysisk vold, steget i alle tre år. Mens det i 2015 var knap hver tiende (9 %), som blev udsat for fysisk vold, er det i 2019 lidt over hver femte (22 %). Således ser tallet ud til at være steget kraftigt over de sidste fire år. Der er dog for få respondenter i undersøgelsen, som arbejder i daginstitution til at kunne konkludere, at der har været en signifikant stigning.

Figur 7. Andel, der har været udsat for fysisk vold på deres arbejdsplads inden for de seneste 12 måneder. Fordelt på arbejdssted og årstal.

Antal svar i alt: 2015 (2.265), 2017 (4.653) og 2019 (3.583).
Anm.: Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren.

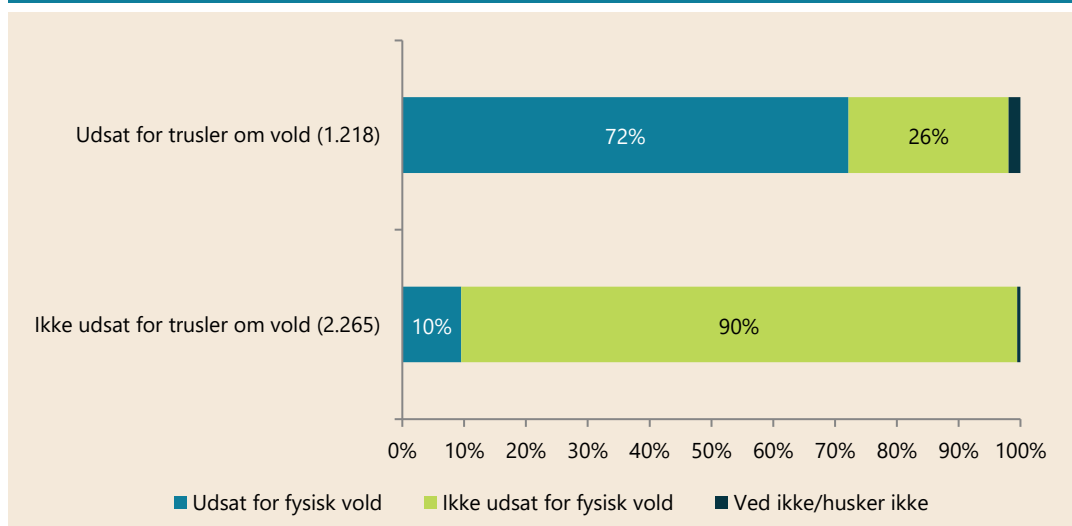
Størstedelen af dem, der har modtaget trusler om vold, oplever også fysisk vold

I nedenstående figur er spørgsmålet om trusler om vold krydset med spørgsmålet om fysisk vold.

Som det fremgår af figuren, har næsten tre ud af fire (72 %) af dem, der har modtaget trusler om vold også været udsat for fysisk vold. Modsat har blot en ud af ti (10 %) været udsat for fysisk vold uden at have modtaget trusler herom.

Der er altså en stærk sammenhæng mellem trusler om vold og det at blive udsat for fysisk vold på arbejdspladsen.

Figur 8. Har du selv inden for de seneste 12 måneder været udsat for fysisk vold på din arbejdsplads? Fordelt på om man har været udsat for trusler om vold.

Antal svar fremgår af parenteserne.

Anm.: Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren.

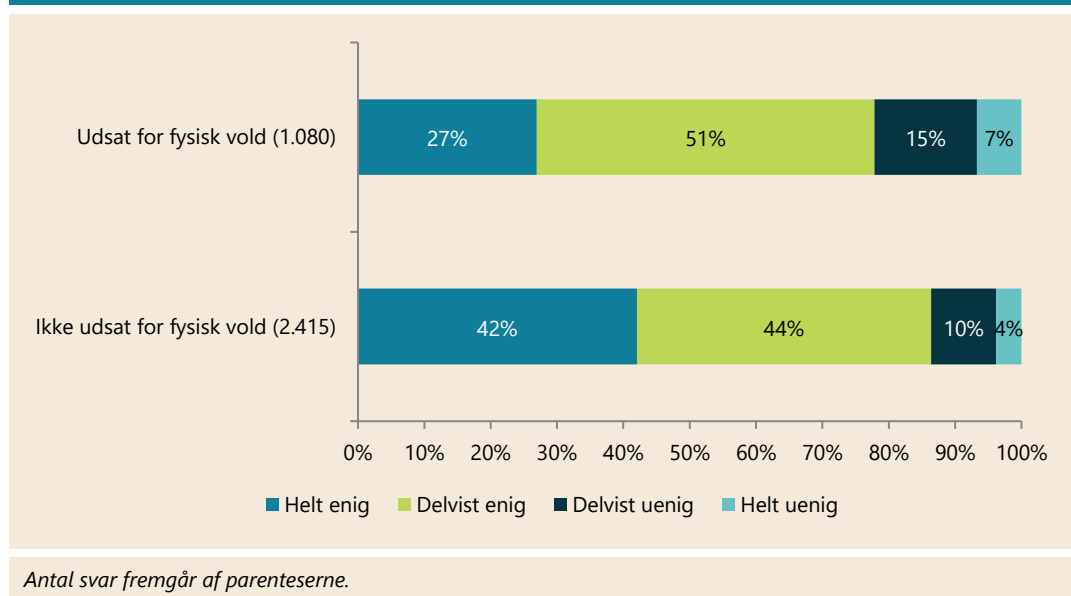
Oplevelser med fysisk vold påvirker arbejdsglæden

I arbejdsmiljøundersøgelsen blev respondenterne også spurgt, hvor enige eller uenige de var i følgende udsagn: "Jeg er glad for at gå på arbejde hver dag". Dette udsagn er i figuren herunder krydset med, om man har været udsat for fysisk vold på arbejdspladsen inden for de seneste 12 måneder eller ej.

Blandt dem, der ikke har oplevet fysisk vold, er 86 procent helt eller delvist enige i, at de er glade for at gå på arbejde hver dag. Derimod gælder det 78 procent af dem, der har været udsat for fysisk vold.

Der er således en større andel, der er glade for at gå på arbejde hver dag, blandt dem der ikke har oplevet fysisk vold sammenlignet med dem, der har.

Figur 9. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? - "Jeg er glad for at gå på arbejde hver dag". Fordelt på om man har været udsat for fysisk vold.

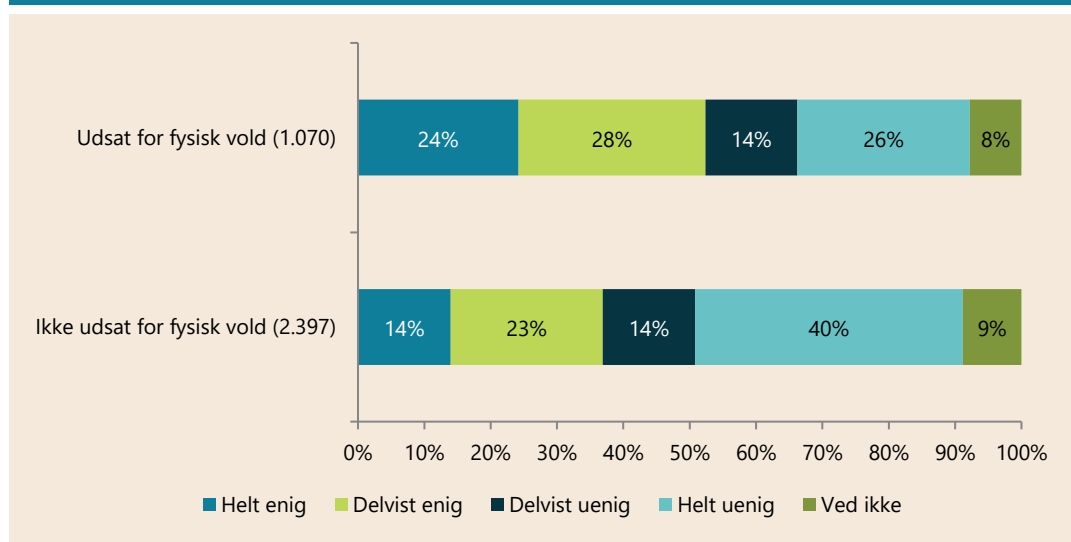

Oplevelser med fysisk vold får medlemmer til at overveje at søge væk fra deres arbejdsplads

Halvdelen (52 %) af dem, der har været udsat for fysisk vold på arbejdet, angiver, at de er helt eller delvist enige i udsagnet "Jeg overvejer at søge væk fra min nuværende arbejdsplads". Det ses i Figur 10 herunder.

Dette er flere sammenlignet med deres kolleger, som ikke har haft personlige oplevelser med fysisk vold (37 %).

Figur 10. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? - "Jeg overvejer at søge væk fra min nuværende arbejdsplads". Fordelt på om man har været udsat for fysisk vold.

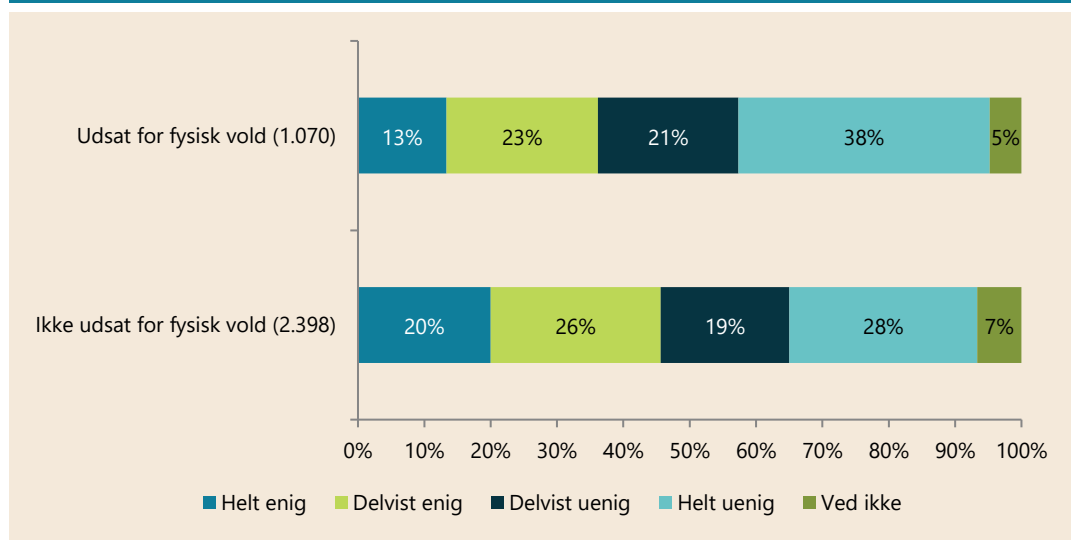
Antal svar for de enkelte svarkategorier fremgår i parentes.

Færre forventer at kunne arbejde til folkepensionsalderen, hvis de har været udsat for vold

I Figur 11 er udsagnet "Jeg forventer at kunne arbejde, til jeg når folkepensionsalderen" blevet fordelt på, om man har været udsat for fysisk vold inden for de seneste 12 måneder eller ej.

Lidt over tredje (36 %), der har oplevet vold på arbejdspladsen, forventer at kunne arbejde til de når alderen for folkepension. Det er færre sammenlignet med dem, der ikke har haft lignende oplevelser. Her svarer lidt under halvdelen (46 %), at de forventer at kunne blive ved med at arbejde, indtil de når folkepensionsalderen.

Figur 11. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn? - "Jeg forventer at kunne arbejde, til jeg når folkepensionsalderen". Fordelt på om man har været udsat for fysisk vold.

Antal svar for de enkelte svarkategorier fremgår i parentes.

Det er desuden undersøgt, om der er forskel på, hvor mange sygedage medlemmerne har, afhængigt af, om de har været udsat for fysisk vold eller ej. Analysen viste ingen signifikant forskel på antallet af sygedage mellem de to grupper, og det kan derfor ikke konkluderes, om man har flere eller færre sygedage, hvis man har oplevet vold, mens man var på arbejde.

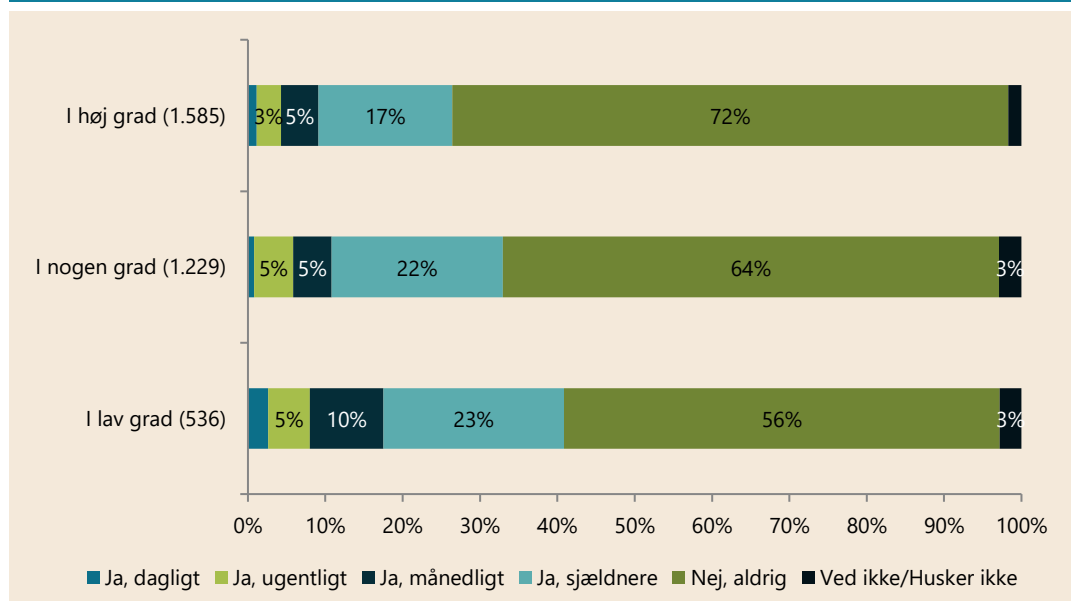
Lavere forekomst af fysisk vold på de arbejdspladser hvor forebyggelse af arbejdsmiljøproblemer prioriteres

Knap tre ud af fire (72 %) af de respondenter, der har svaret, at deres arbejdsplads "i høj grad" prioriterer forebyggelse af arbejdsmiljøproblemer, har ikke været udsat for vold inden for de seneste 12 måneder.

Blandt dem, hvor arbejdspladsen kun "i lav grad" prioriterer forebyggelse af arbejdsmiljøproblemer, har 56 procent ikke haft personlige oplevelser med fysisk vold.

Forekomsten af medarbejdere der udsættes for vold, er altså større på de arbejdspladser, hvor arbejdsmiljø ikke prioriteres i så høj grad.

Figur 12. Har du inden for de seneste 12 måneder været udsat for fysisk vold på din arbejdsplads? Fordelt på i hvilken grad ens arbejdsplads prioriterer forebyggelse af arbejdsmiljøproblemer.

Antal svar fremgår i parenteserne.

Anm.: Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren.

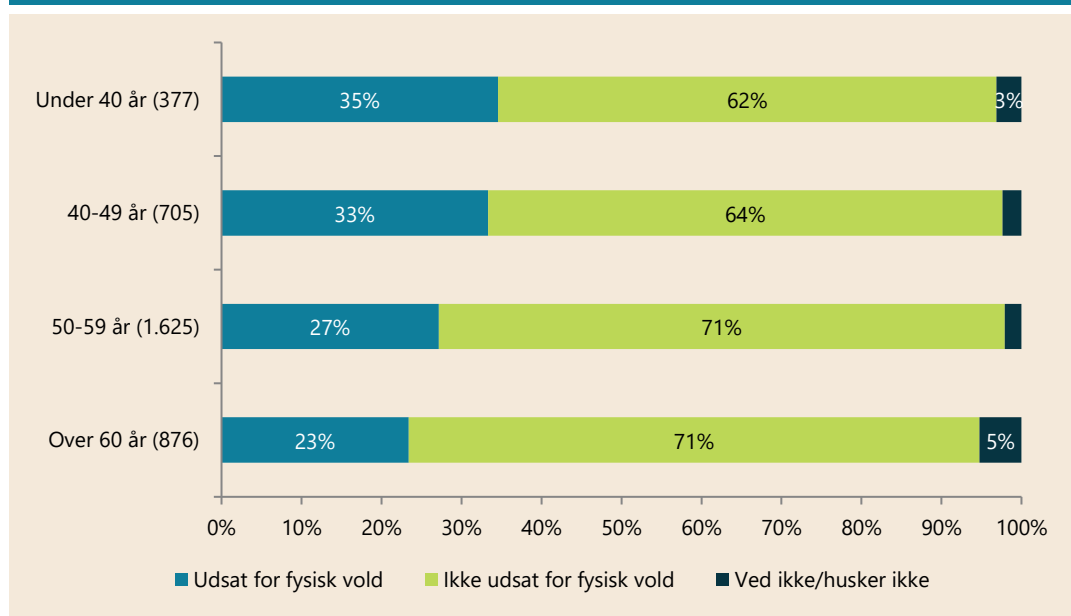
Flere medlemmer under 50 år end over 50 år udsættes for vold på arbejdet

Der ses visse aldersforskelle i forekomsten af vold på arbejdspladsen.

Mens ca. en tredjedel (35 %) af dem under 40 år og dem mellem 40 og 49 år (33 %) har været udsat for vold, gælder det tættere på en fjerdedel af respondenterne i halvtredserne (50-59 år) og på 60 år eller derover (hhv. 27 % og 23 %).

Flere af forbundets medlemmer under 50 år oplever altså fysisk vold sammenlignet med dem over 50 år. Det er desuden undersøgt, om sammenhængen i Figur 13 afhænger af arbejdssted, i tilfælde af at de yngre medlemmer i særlig grad arbejder på arbejdssteder, hvor forekomsten af fysisk vold er høj. Dette viste sig dog ikke at være tilfældet.

Figur 13. Har du inden for de seneste 12 måneder været udsat for fysisk vold på din arbejdsplads? Fordelt på alder.

Antal svar fremgår af parenteserne.

Anm.: Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren.

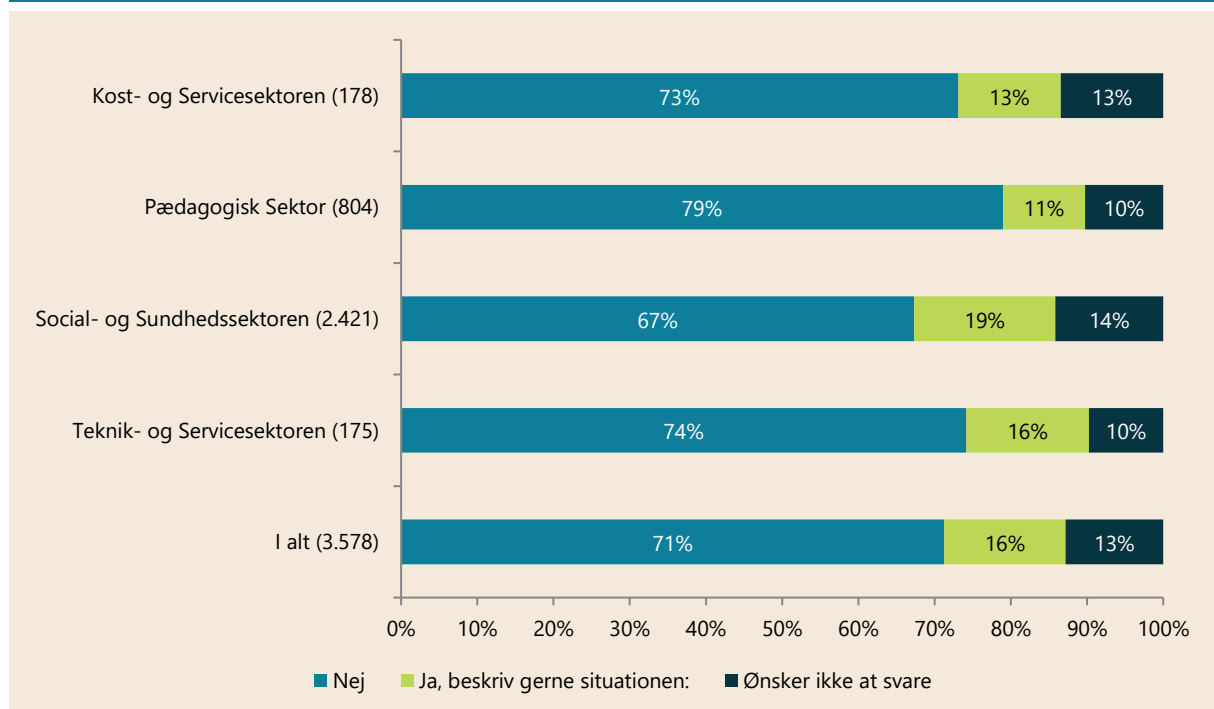
Enkeltstående grov hændelse

Medlemmerne er også blevet spurgt, om de i deres arbejde har været udsat for en enkeltstående grov hændelse, som har følt sig krænkende. Herunder ses både den samlede svarfordeling og svarfordelingen for de enkelte sektorer (Figur 14).

Samlet set har syv ud af 10 (71 %) svaret nej til spørgsmålet. Modsat har 16 procent har svaret ja. Derudover er det værd at bemærke, at 13 procent ikke ønsker at besvare spørgsmålet.

Ser man på svarfordelingen i de enkelte sektorer, er der visse forskelle. I Social- og Sundhedssektoren har hver femte (19 %) været udsat for en enkeltstående grov hændelse, hvilket er næsten dobbelt så mange som i Pædagogisk Sektor, hvor det er sket for hver tiende (11 %). I Kost- og Servicesektoren har 13 procent oplevet en enkeltstående grov hændelse, mens det er sket for 16 procent i Teknik- og Servicesektoren.

Figur 14. Har du været udsat for en enkeltstående grov hændelse i dit arbejde, hvor du har følt dig krænket? Fordelt på sektor.

Antal svar fremgår af figuren.

Anm.: Grundet afrundinger summerer procenterne ikke til 100.

De respondenter, der har svaret "Ja", er blevet bedt om at uddybe deres svar. Dette har 547 medlemmer gjort. Kommentarerne er ikke medtaget i notatet, da de er indsamlet til intern brug.

Metode

Indsamlingsperiode

Undersøgelsen er gennemført i perioden d. 4. juni til 17. juni 2019.

Indsamlingsmetode

Data er indsamlet i en spørgeskemaundersøgelse udsendt til FOAs elektroniske medlemspanel. Der blev udsendt én påmindelse til deltagerne. Undersøgelsen vedrørte også andre emner end vold og trusler.

Målgruppen

Målgruppen for undersøgelsen af FOAs erhvervsaktive medlemmer. Da det kun er et udsnit af disse medlemmer, der har deltaget i undersøgelsen, er alle analyser forbundet med en statistisk usikkerhed. Alle sammenhænge og forskelle, der beskrives i teksten, er testet statistisk signifikante på et signifikansniveau på minimum 95 %. Hermed kan vi med minimum 95 % sikkerhed sige, at der er tale om statistisk sikre sammenhænge og forskelle og ikke blot tilfældigheder. Fremhæves forskelle i teksten, som ikke er statistisk sikre, vil det blive kommenteret.

Antal besvarelser og svarprocent

I alt blev 10.505 erhvervsaktive medlemmer inviteret til undersøgelsen. Det viste sig, at 97 e-mailadresser var uvirksomme. Det reelle antal inviterede var således 10.408. 3.813 medlemmer, svarende til 37 procent, gennemførte undersøgelsen fuldt ud eller delvist. 35 procent svarede på alle spørgsmål, mens 2 procent afgav nogle svar. I alt svarede 3.583 medlemmer på et eller flere spørgsmål om seksuel chikane på arbejdspladsen.

Repræsentativitet og vægtning af data

Stikprøven er undersøgt for repræsentativitet på parametrene sektor, tillidshverv og alder. Repræsentativitetsanalysen viste, at Kost- og Servicesektoren og Pædagogisk Sektor er underrepræsenterede, mens Social- og Sundhedssektoren og Teknik- og Servicesektoren er overrepræsenterede. Analysen viste desuden, at unge under 30 år og medlemmer i alderen 30-39 år er underrepræsenterede, mens medlemmer i aldersgrupperne 50-59 år og 60 år og derover er overrepræsenterede. Stikprøven er repræsentativ på medlemmer i alderen 40-49 år. Medlemmer med tillidshverv (dvs. tillidsrepræsentanter, fællestillidsrepræsentanter og arbejdsmiljø-repræsentanter) er overrepræsenterede i stikprøven, mens medlemmer uden tillidshverv er underrepræsenterede. Data er vægtet for sektor og alder.